

## Tegnspråk må læres der tegnspråk brukes

helge.herland@doveforbundet.no



For 4 – 5 måneder siden begynte René Stub-Christiansen å lære norsk tegnspråk. Nå sitter vi på kontoret hans hos Norges Døveforbund og intervjuer advokaten. Begge bruker tegnspråk, selvsagt uten stemme, og nesten helt uten å jukse.

- Jeg vil lære tegnspråk. Jeg har en kamerat som er døv og vil kunne snakke direkte med ham uten tolk. Jeg vil bruke tegnspråk i jobben som advokat når jeg får døve klienter.

- Har du deltatt på tegnspråkkurs?

- En uke på Ål folkehøyskole og kurs-senter. Der lærte jeg mye både i timene, men også i pausene. Jeg satt meg bevisst blant døve i spisepausene, og ikke ved de bordene der talespråk ble brukt. Jeg vet at jeg ikke kan lære tegnspråk godt nok bare ved å ta kurs, jeg må være sammen med døve. Derfor tok jeg kontakt med NDF og tilbød meg å jobbe frivillig et halvt års tid som advokat for forbundet mot at jeg fikk være en aktiv deltaker i døvemiljøet. Det har jeg ikke angret på, jeg trives godt i NDF.

Det er sjelden vi treffer en nybegynner i tegnspråk som gjør så raske fremskritt som René. Han kaster seg ut i det og når han ikke finner det rette tegnet slår han opp i tegnordboka, altså han jukser litt. Han skriver inn ordet på skjermen og Unni Helland (\*) dukker opp som troll av eske på tv-skjermen og viser tegnet. - «Høst», ja slik var tegnet. Å, du bruker

et annet tegn for «høst». Hehehehe, det er altså ulike dialekter og Unni bruker trøndertegn mener du, interessant. Jeg har jobbet hardt hjemme foran PC for å lære meg alle tegnene som Unni Helland demonstrerer. Hver kveld til langt på natt har jeg prioritert dette foran tv-titting. Det har vært hardt arbeidet og iblant har nok kona ment det ble i meste laget med Unni og for lite samvær med henne, smiler René.

Han er den typen du lett får kontakt med. Imøtekommende og smilende, og ikke redd for å gjøre feil tegn. Han tar imot tegnspråkkorrigeringer og hjelp med åpent sinn og er en spennende samtalepartner. Generalsekretær Bjørn A. Kristiansen forteller at René blant annet har jobbet med ulike lover som er knyttet til døves rettigheter og tolkningen av disse.

- Jeg er opptatt av døves situasjon i samfunnet og mener flere hørende i ulike miljøer og yrker bør lære seg tegnspråk slik at de kan kommunisere direkte med døve. Derfor håper jeg at tilbudet jeg gir er noe som døve vil ha nytte av i tiden

fremover.

- Hvilke områder innenfor juss kan du hjelpe med?

- Egentlig alt mulig. Det beste er jo å være en så god rådgiver at eventuelle konflikter kan løses uten at man bruker domstolene. Jeg kan jobbe med alle saker, for eksempel spørsmål knyttet til arv, skilsmisse, samboerkontrakt, tvister om eiendom og naboforhold, kontrakter, entreprise, arbeidsrett, asylsaker, strafferett osv.

Fram til 1. juni er medlemmer av NDF velkommen til å sende spørsmål til advokaten og få svar via Døves Tidsskrift og deafnet – eller hvis det gjelder mer sensitive saker direkte svar i posten. Send spørsmål til epost: [advokat@doveforbundet.no](mailto:advokat@doveforbundet.no)

(\*) [www.erher.no](http://www.erher.no)

### Faktaboks:

René Stub-Christiansen  
Holmestrand  
37 år  
Advokat  
Gift, 2 barn

## Kan døve få lavere straff enn hørende?

### Advokaten svarer:

Ja, retten kan ta hensyn til at personen er döv. Dette er noe dommeren vurderer i hvert enkelt tilfelle. I desember 2009 uttalte Frostating Lagmannsrett: *«Det er grunn til å anta at A vil oppleve et fengselsopphold mer tyngende enn om han ikke hadde vært döv. Han er på den annen side på en rekke områder så vidt velfungerende at dette momentet bare kan tillegges begrenset vekt.»*

Retten erkjente i dette tilfellet at den døve ville oppleve fengselsoppholdet mer tyngende enn det han ville gjort om han var hørende. Det finnes eksempler på andre dommer som også har tatt hensyn til de ulemper som medfører det å være döv under fengselsopphold. Hvorvidt det bør være slik er et annet spørsmål som jeg ikke tar stilling til i denne artikkelen. Jeg vil uansett oppfordre alle medlemmer til



å fortsette å oppføre seg ordentlig ;-) *Advokat René Stub-Christiansen*

Har du juridiske spørsmål som du ønsker å ta opp så sendt epost til [advokat@doveforbundet.no](mailto:advokat@doveforbundet.no).

# Spør advokaten

Send inn et spørsmål til [advokat@doveforbundet.no](mailto:advokat@doveforbundet.no). Vi vil plukke ut de mest aktuelle spørsmålene og besvare dem her i artikkelen «spør advokaten». Vi vil prøve å besvare så mange spørsmål som mulig men kan ikke garantere at ditt spørsmål blir tatt med. Vi tar forbehold om at ditt spørsmål kan bli forkortet. Dersom du ønsker å være anonym ber vi deg om å skrive dette i e-posten. Hvis spørsmålet inneholder sensitive opplysninger ber vi deg sende oss vanlig post til Norges Døveforbund, Grensen 9, 0159 Oslo. Merk konvolutt: «spør advokaten!».



René Stub-Christiansen  
Advokat MNA

## RØYKVARSLERE

*Har jeg rett til å få gratis brannvarslingssystem på hytta? Vi er der hele sommeren og mange helger på våren og høsten.*

*Hytteelsker*

### Advokaten svarer:

Hørselshemmede som må ha røykvarslerer tilkoblet signalanlegg, kan få dekket utgiftene til røykvarsler og montering til signalanlegg i hjemmet. Bruker kan også få dekket utgiftene til røykvarsler og montering til signalanlegg i brukers fritidsbolig dersom fritidsboligen brukes så mye at den kan kalles hjem nr. 2. For ytterligere opplysninger om hva som kan kalles hjem nr. 2, se rundskriv til § 10-7 bokstavene a, c, d samt annet og tredje ledd om hjelpemidler i to "hjem".

### To hjem:

Dersom det søkes om hjelpemidler til fritidsbolig, kan det gis stønad til disse dersom fritidsboligen brukes så mye at den kan kalles hjem nr. 2. For at en fritidsbolig skal kunne kalles hjem nr. 2 må det dokumenteres en omfattende bruk av fritidsboligen. Det er ikke tilstrekkelig at fritidsboligen benyttes i helger og ferier. En slik avgrensning kan utledes av Ot.prp.nr. 10 (2003-2004) der det fremkommer at hjelpemidler til rekreasjon og fritidsinteresser ikke kan gis. Denne forståelsen er også lagt til grunn av Trygderetten i sak 10/00044. Trygderetten har i samme kjennelse slått fast at fritidsbolig som i hovedsak benyttes i ferier, høytider og helger ikke kan regnes som hjem nr. 2. Dette selv om bruken var omfattende. Det kan ikke innvilges hjelpemidler for fritidsbolig i utlandet, jf. folketrygdloven § 10-3.

3.3.1.2 Hjelpemidler ved besøk/ferieopphold [Endret 3/12] Det kan gis

stønad fra folketrygden til transportable hjelpemidler som er nødvendig ved besøk hos familie og venner.

Ifølge kommentarene gitt i rundskriv til folketrygdloven § 10-17 om kommunehelsetjenesteloven har kommunen bl.a. ansvar for korttidsutlån av hjelpemidler, og det forstås slik at dette også omfatter brukere som bare oppholder seg midlertidig i kommunen. Kommunen har imidlertid ofte et begrenset utvalg av hjelpemidler på lager, men ved nødvendig bistand til medlemmer på midlertidig opphold antas det at de fleste kommuner og hjelpemiddelsentralene samarbeider om å løse eventuelle problemer. For medlemmer som er på besøk i et annet fylke enn der de bor og trenger hjelpemidler som de ikke kan frakte med seg, bør hjelpemiddelsentralen kunne bidra med et midlertidig utlån dersom medlemmet har hjelpemidlet på varig utlån i hjemfylket og et tilfredsstillende hjelpemiddel finnes på lager i vertsfylket. Hjelpemiddelsentralen kan imidlertid ikke gå til innkjøp av hjelpemiddel for slikt korttidsutlån.

## GRUNNSTØNAD

*Jeg har teksttelefon som inngår i grunnstønad. Men vi bruker jo også Internett, iPhone og iPad og lurer på om NAV godtar denne type utgifter også.*

*Hilsen Hans*

### Advokaten svarer:

Nei, NAV dekker ikke Internett, nettbrett og mobiltelefon men kan i særlige tilfeller dekke utgifter til vanlig fasttelefon f.eks. hvis du ikke kan bruke andre hjelpemidler til å kommunisere med omverdenen og samtidig har en dårlig økonomi, jf. folketrygdloven § 6-3 bokstav d).

Hjelpemiddelsentralen kan dekke enkelte typer hjelpemidler og kan dessuten dekke spesielle programmer som er tilpasset døve og tunghørte. Jeg vil anbefale at du tar kontakt med NAV hjelpemiddelsentral i det fylke du tilhører for å undersøke hvilke hjelpemidler du har krav på.

## SELVANGIVELSEN

*Jeg skal fylle ut selvangivelsen for 2012 og da lurer jeg på om jeg får fradrag pga. utgifter som døv.*

*Anonym*

### Advokaten svarer:

Bestemmelsen om særfradrag for store sykdomsutgifter ble opphevet fra og med inntektsåret 2012. Som en overgangsregel kan du fortsatt søke om fradrag hvis du hadde særfradrag for sykdomskostnader i 2010 og 2011 og dersom du fortsatt oppfyller de samme kravene som tidligere.

De som fikk særfradrag i 2010 og 2011 måtte dokumentere at de hadde ekstrautgifter som følge av sykdom på minst kr 9 180. Hvis de utgiftene du krever fradrag for er mindre enn kr 9 180, etter at du har trukket fra utgifter som NAV har dekket, så har du ikke rett på fradrag.

For 2012 får du fullt fradrag for kostnader over kr 9 180 mens for 2013 får du bare fradrag for 67 % av kostnadene. For 2014 får du fradrag for 33 % av kostnadene. Etter dette får du ikke lenger særfradrag.

Til orientering så blir også fradraget for utgifter til tannbehandling, transport og bolig fjernet fra og med inntektsåret 2012. Dette gjelder selv om du fikk særfradrag i 2010 og 2011.

# Spør advokaten

Send inn et spørsmål til [advokat@doveforbundet.no](mailto:advokat@doveforbundet.no). Vi vil plukke ut de mest aktuelle spørsmålene og besvare dem her i artikkelen «spør advokaten». Vi vil prøve å besvare så mange spørsmål som mulig men kan ikke garantere at ditt spørsmål blir tatt med. Vi tar forbehold om at ditt spørsmål kan bli forkortet. Dersom du ønsker å være anonym ber vi deg om å skrive dette i e-posten. Hvis spørsmålet inneholder sensitive opplysninger ber vi deg sende oss vanlig post til Norges Døveforbund, Grensen 9, 0159 Oslo. Merk konvoluttene: «spør advokaten!».



René Stub-Christiansen  
Advokat MNA

## LYDISOLERING

Hei, jeg har hatt tinnitus (øresus) lenge og er spesielt lydømfintlig. Legen tror dette kanskje skyldes støy i boligblokken. Kan jeg få dekket lydisolering?

Hilsen Roald

### Advokaten svarer:

Dersom spesiell lydisolering i boligen er eneste mulige utvei så kan du ta kontakt med kommunehelsetjenesten eller hjelpemiddelsentralen for mer informasjon om hvilke støtteordninger de kan bidra med. I utgangspunktet er lydisolering kostnader som man må dekke selv, men dersom legen kan bekrefte at du har en varig funksjonsnedsettelse og at du behov for tilrettelegging i boligen pga. spesiell lydfølsomhet så kan du prøve å søke kommunen om tilskudd til bygningsmessige endringer. De vil så foreta en helhetsvurdering bl.a. ut fra ditt konkrete behov, de medisinske forhold osv.

## SEPARASJON OG SKILSMISSE

Hei, jeg har vært separert i 10 år men så flyttet jeg tilbake til min fraseparerte kone for å prøve igjen. Vi har bodd sammen de siste 5 årene. Nå er vi enig om å gå fra hverandre for godt. Må vi være separert minst ett år igjen før vi kan skilles?

Hilsen anonym

### Advokaten svarer:

Ja, når dere har gjenopptatt samlivet og bodd sammen i mer enn 2-3 måneder så må dere på nytt være separert i ett år før dere kan kreve skilsmisse.

Et unntak fra denne regelen er dersom dere har bodd atskilt den tiden dere bodde i felles bolig. Da regnes det ikke

som gjenopptakelse av samlivet. Det vil si at dere har bodd i felles bolig med atskilte boenheter og har hatt separat økonomi. Selv om separerte ektefeller bor sammen i ferier og liknende av hensyn til barna så innebærer ikke dette at man gjenopptar samlivet.

Søknadsskjema fås ved henvendelse til fylkesmannen der ektefellen bor.

## AVVIST FORDI JEG ER DØV

For kort tid siden så ble jeg kalt inn til jobbintervju som snekker.

Da jeg svarte tilbake og skrev at jeg tok med tolk så ble intervjuet avlyst fordi de mente at denne stillingen krevde at man var hørende. Er det diskriminerende at de ombestemte seg etter at de fikk vite at jeg er døv?

Hilsen anonym

### Advokaten svarer:

Ja, det du beskriver er diskriminerende og forbudt.

I diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4 står det at direkte og indirekte diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne er forbudt. Det å være døv er vernet etter denne loven.

Du har klart blitt behandlet annerledes enn du ville ha blitt om du var hørende. Jeg kan ikke se at stillingen tilsier at du må høre. Så vidt jeg kjenner til så må vel snekkere ofte ha hørselvern på seg og da er de i prinsippet uten hørsel. Det kan selvsagt være unntak for denne konkrete stillingen men da må arbeidsgiver sannsynliggjøre at forskjellsbehandlingen er nødvendig for å oppnå et saklig formål.

## ENDRING AV ARBEIDS-OPPGAVER

Jeg er ansatt som sveiser og arbeidsgiver mener at jeg ikke fungerer i stillingen. Han sier at jeg vil bli degradert til lagerarbeider med lavere lønn. Kan han gjøre det?

Hilsen anonym

### Advokaten svarer:

Svaret på det avhenger av en rekke forhold. Hvis du er ansatt som sveiser så snakker vi om en endringsoppgjørelse for det tilfellet at du får en ny stilling.

For at arbeidsgiver skal ha rett til å kreve at du går over i en annen stilling må det foreligge saklig grunn. Det vil føre for langt å gå inn på alle de momenter som spiller inn her.

Hovedregelen er at du skal beholde lønnen dersom det er grunnlag for endringsoppgjørelse.

Dersom du er organisert vil jeg anbefale deg å ta kontakt med din arbeidstakerorganisasjon for juridisk bistand. Du kan også ta kontakt med oss på [advokat@doveforbundet.no](mailto:advokat@doveforbundet.no) dersom du trenger advokatbistand.